

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ В МИСТЕЦЬКИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В статті розкривається содержание основних психолого-педагогических аспектов формирования профессиональных качеств у вокалистов естрадного направления и обсуждаются пути их эффективного повышения.

Ключевые слова: профессионализм, музыкально-педагогическая деятельность, эстрадный вокал.

Державна національна програма "Освіта" та "Концепція гуманітарної освіти" передбачають перехід до технологій професійної освіти, основу яких складає особистісно-діяльнісний підхід до педагогічного процесу та його суб'єктів, а саме: на перший план виходить формування особистості майбутнього фахівця, виховання його готовності до творчої діяльності в ході професійної підготовки. Таким чином, теоретичні засади підготовки майбутнього спеціаліста повинні охоплювати широку систему понять та уявлень про саму професійну діяльність та про конкретну особистість, що її здійснює. Отже, виникає потреба в інтегрованому понятті, яке поєднувало б в собі високі критерії здійснення діяльності та особистісні характеристики. Таким поняттям є професіоналізм, що виступає характеристикою властивостей людини, котра досягла вершин досконалості у своїй професійній діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що дослідженню проблеми креативності у педагогічній освіті завжди надавалась належна увага, зокрема таким її питанням, як підготовка студентів мистецьких вищих навчальних закладах до творчої професійної діяльності (В.Анненкова, О.Турянська, Т.Брайченко), формування творчої особистісної культури педагога (І.Зязюн, О.Рудницька, О.Гданська, Ю.Стежко, Н.Іванцева, В.Волкова, В.Дряпіка), визначення рис особистості творчого вчителя (В.Лісовська, Н.Кичук та ін.).

Зрозуміло, що в кожній предметній галузі навчання його характеристики суттєво відрізняються. Спираючись на досягнення загальної педагогіки у вивченні психолого-педагогічного процесу та вивчаючи специфіку його проявів в галузі підготовки вокаліста естрадного напрямку, ми дійшли висновку, що він може здійснюватися за умов використання оптимальних алгоритмів вирішення професійних завдань на основі самореалізації суб'єктів названої діяльності.

Психолого-педагогічні аспекти навчання естрадного вокалу складаються з трьох основних компонентів: проєктувально-творчого, професійно-процесуального та контрольно-коригуючого. Перший компонент – проєктувально-творчий – відображає прогнозування творчого процесу і результату навчально-виконавської діяльності студентів на основі обґрунтування і вибору засобів та форм творчої роботи педагога, проєктування цієї роботи, передбачення можливих педагогічних ситуацій, ускладнень, а також можливих варіантів їх подолання.

Проєктувально-творчий компонент реалізується на основі визначення творчої мети, яка носить подвійний характер і включає як ідеал творчого розвитку студента, так і еталон виконання музичного твору. Репертуарна політика педагога по відношенню до студента також є моментом визначення творчої мети. Ці процеси базуються на аналізі індивідуальних психофізіологічних особливостей студента, якостей певного музичного твору та педагогічної ситуації, що є актуальною на даний момент. Отже, змістовими елементами цього компоненту є прогнозування перебігу та результату творчого процесу, а також здатність до виконавського аналізу музики та педагогічної ситуації, що склалася на даний момент.

У сучасній педагогіці дістала визнання думка, що здатність — це властивість індивіда, яка визначає його можливість, спроможність, схильність до виконання певної діяльності й зумовлюється рівнем знань, здібностей, умінь, навичок, особистісними якостями (рисами характеру й темпераментом, особливостями емоційно-вольової сфери) [2, с. 135]. Така здатність розвивається й поглиблюється в процесі практичної діяльності студента, яка відповідає означеному підходу до розгляду професіоналізму.

Культура сольного співу є динамічною структурою, яка може мати варіанти стильових розгалужень. Йдеться про естрадну, кобзарську, фольклорно-пісенну традицію, яка веде генезу від билинних та княжих співаків Київської Русі, коли їх діяльність була універсальною, і продовжується сьогодні, включаючи в себе безліч різноманітних творчих аспектів.

Тому творчий розвиток у студентів мистецьких вищих навчальних закладів слід розглядати як один із провідних аспектів їхньої підготовки до професійної діяльності, у якій естрадне мистецтво стає

умовою перетворення особистості, основою всієї творчої діяльності, пов'язаної з художнім мисленням та співом.

Не дивлячись на галузеву спорідненість усіх трьох вокальних сфер, академічний, народний та естрадний спів мають певні відмінності, що залишають простір для спостережень і узагальнень професійного характеру. Професіоналізація естрадного співу пов'язана, передусім з наданням статусу спеціальності у мистецькому вузі. Отже, створилися умови дня підготовки освічених, фахово підготовлених митців сольного співу, здатних заповнити сучасний культурний простір високохудожніми зразками вокального мистецтва, створити власні школи співу і методики його викладання. Тому студенти повинні всіляко відгукуватися на пропозиції викладачів фахових та інших дисциплін, набиратися слухового досвіду під час відвідування вистав і концертів, орієнтуватися у музичних і мистецьких стилях, знати ситуативні колізії культурного життя в Україні та світі, багато спостерігати, читати, пізнавати. Вони повинні знати, що людський голос за своїми справді невичерпними можливостями є найдосконалішим музичним інструментом. Але для того, щоб професійно звучати, він має бути найстаранніше сформованим і опрацьованим [1, с. 26].

Історія вокального виконавства дає безліч доказів надзвичайної його дієвості, що здійснюється через співочий голос [5, с. 121]. Тому голос співака – є не тільки його особистим багатством; це передусім величезна суспільна культурна цінність, яка вимагає розумного використання і особливого догляду.

Найбільший вплив на формування студента — майбутнього естрадного співака має педагог вокального класу, який не тільки безпосередньо керує його професіональним навчанням, але й розвиває інтелект, активізує і спрямовує мислення. Саме тому в класі естрадного вокалу велика увага повинна приділятися безпосередньому контакту викладача і студента. Тут не може бути розмежування на активні і пасивні форми роботи. Розмови на будь-які професійні теми, рухи, інтонація, міміка – все підпорядковується активізації впливу на студента.

Характеризуючи сучасну педагогічну майстерність як мистецтво, слід звернути увагу на те, що вона вимагає творчого піднесення, вміння створити творче самопочуття і керувати своїм настроєм. Якщо студент працює із натхненням, то отримує задоволення від самого процесу (а не тільки від результатів) своєї праці, оскільки в ньому він виявляє себе, свою творчу індивідуальність. В цьому випадку робота над пошуком творчих ідей перетворюється на справжнє мистецтво, за допомогою якого можна входити у внутрішній світ студента та переживати дивні катарсичні стани, відтворювати різні образи [9, с. 69].

Значну роль у вихованні естрадного співака відіграє навчальний репертуар. На художніх творах найкраще закріплюються вокально-технічні навички, розвиваються естрадні виконавські здібності. Першою умовою його підбору є доступність технічним і виконавським можливостям студента на певному етапі його навчання і поступовість його опанування. Не менш важливою умовою є й художня цінність твору. Прекрасним матеріалом для формування співака завжди була і залишається українська народна пісня, яка розвиває навички плавного широкого співу (кантилени), координації музичної інтонації і слова.

Отже, визначення психолого-педагогічних аспектів навчання вокаліста естрадного напрямку за трьома компонентами дозволяє сформулювати основи його професіоналізму, що сприятиме готовності до успішної творчої діяльності.

Література

1. *Антонюк В.Г.* „Постановка голосу”. – Київ, 2000.
2. *Антонюк В.Г.* Традиції української вокальної школи. – Київ, 1998.
3. *Антонюк В.Г.* Українська вокальна школа. – Київ, 1999.
4. *Зязюн І.А.* Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
5. *Лук А.Н.* Психологія творчості. – Москва, 1978.
6. *Маслій К.С.* Виховання голосу співака. – Рівне, 1996.
7. *Новий тлумачний словник української мови* / Укладачі В.Яременко, О.Сліпущко. – К.: Аконіт, 2000. – Т. 1. – 910 с.
8. *Український педагогічний словник* / С.Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374с.